

Bijlage 1

Toelichting bij het Voorstel voor een Klimaatakkoord (Statenvoorstel 56/19):

IPO-format eensluidend t.b.v. 12 x Provinciale Staten, [aangevuld vanuit de provincie Noord-Brabant \(in blauw\)](#)

1. Inleiding

Om de opwarming te beperken tot maximaal 2 graden, en het liefst 1,5 graad, sloten 192 landen het Klimaatakkoord van Parijs. Het Nederlandse kabinet zet deze doelstellingen om in beleid en wetgeving. Op 20 december 2018 heeft de Tweede Kamer de Klimaatwet aangenomen. Op 28 mei 2019 heeft de Eerste Kamer de Klimaatwet aangenomen. In de Klimaatwet is als streefdoel voor 2030 een reductie van 49% van de nationale broeikasgasuitstoot ten opzichte van 1990 opgenomen. Verder is in de Klimaatwet vastgelegd dat het Rijk een Klimaatplan moet opstellen in 2019 waarin de hoofdlijnen van het klimaatbeleid voor de komende tien jaar zijn opgenomen. Dit Klimaatplan moet elke vijf jaar worden geactualiseerd. Omdat de realisatie van de doelen afhankelijk is van de bijdrage van medeoverheden, sectoren en maatschappelijke partijen vormt het Klimaatakkoord de basis voor de invulling van het eerste Klimaatplan dat eind 2019 aan de Tweede Kamer zal worden voorgelegd.

Op grond van de afspraken in het Interbestuurlijk Programma (IBP) nemen provincies deel aan de onderhandelingen over het Klimaatakkoord en het regulier interbestuurlijk IBP-Klimaatoverleg. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben aan deze onderhandelingen deelgenomen via het Interprovinciaal Overleg (IPO) dat de twaalf gezamenlijke provincies vertegenwoordigt. De provincies zijn vertegenwoordigd aan alle vijf de tafels van het Klimaatakkoord: elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, mobiliteit en landbouw & landgebruik. De decentrale overheden zijn daarnaast vertegenwoordigd in het overkoepelend Klimaatberaad. De inzet van de gezamenlijke provincies in de Klimaatakkoord onderhandelingen was gebaseerd op het kabinetsaanbod Naar een duurzaam Nederland¹ en het IBP, evenals de op 24 januari 2019 in het IPO-Bestuur benoemde randvoorwaarden aan het Klimaatakkoord: een haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar Klimaatakkoord waarbij de lusten en lasten eerlijk worden verdeeld tussen inwoners en bedrijven.

Voorgeschiedenis

In 2017 heeft het Interprovinciaal Overleg mede namens de provincie Noord-Brabant en in samenwerking met gemeenten en waterschappen het kabinetsaanbod Naar een duurzaam Nederland aangeboden (ter kennisname aan Provinciale Staten (PS) verzonden in [februari](#) en [april](#) 2017, IPO-bestuur besluit 9 maart 2017). Hierin hebben de gezamenlijke colleges van Gedeputeerde Staten (GS) aangeboden om hun jaarlijkse investeringen in te zetten om de overgang naar een energieneutraal en klimaatbestendig Nederland te versnellen, een Nationaal Programma Energietransitie met daarbinnen landsdekkende regionale energiestrategieën (RES-en) te ontwikkelen. Dit aanbod is opgenomen in het IBP (ter kennisname aan PS verzonden middels het [Memo Interbestuurlijk Programma d.d. 5 april 2018](#), IPO-bestuur besluit 25 januari 2018). Belangrijkste klimaatafspraken in het IBP zijn het commitment aan de gezamenlijke doelstelling; 49% CO₂ reductie in 2030 ten opzichte van 1990. De overheden hebben afgesproken een Nationaal Programma Regionale Energie en Klimaatstrategieën te ontwikkelen ten behoeve van de realisatie.

¹ <https://ipo.nl/publicaties/provincies-gemeenten-en-waterschappen-presenteren-gezamenlijke-duurzame-investeringsagenda>

² Wanneer gesproken wordt over CO₂ dient dit als CO₂ of CO₂ equivalenten gelezen te worden.

De brede klimaatopgave uit het IBP – die mitigatie, adaptatie en circulaire economie betreft – loopt via verschillende portefeuilles/programmaliijnen. Voorliggend Voorstel voor een Klimaatakkoord betreft klimaatmitigatie: het voorkomen van klimaatverandering door reductie van de uitstoot van broeikasgassen.

Gezien het toenemend belang van een integraal en samenhangend omgevingsbeleid, hebben Provinciale Staten op 14 december 2018 de Brabantse Omgevingsvisie vastgesteld waarin de Brabantse energietransitie (o.a. klimaatmitigatie), een Klimaatproof Brabant (klimaat-adaptatie) en Werken aan een concurrerende, duurzame economie (o.a. circulaire economie) expliciet zijn aangemerkt als drie van de in totaal vier hoofdopgaven. De brede IBP Klimaatopgave en de onderdelen mitigatie, adaptatie en circulaire economie raken vanzelfsprekend ook de vierde opgave (Slimme netwerkstad) en de basisopgave (Werken aan veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit) uit de Brabantse Omgevingsvisie.

Eveneens op 14 december 2018 stelden Provinciale Staten de Energieagenda 2019-2030 vast. Deze agenda bevat de uitgangspunten van het provinciaal energiebeleid voor komend decennium en vormt de leidraad voor het handelen van de provincie. Het doel voor Brabant in 2050 is 100% duurzame energie (50% in 2030) en een reductie van 90% van de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990 (50% in 2030). Om de doelen voor 2030 te behalen is een wezenlijke verandering noodzakelijk. De doelstelling om de benodigde energie voor 50% te betrekken uit duurzame bronnen betekent een omvang van 120 Petajoule per jaar. De afname van CO₂-uitstoot door deze vervanging van fossiele brandstoffen wordt geschat op ruim 16 Megaton per jaar.

Het Bestuursakkoord 2019-2023 'Kiezen voor Kwaliteit' heeft een energie-neutrale en circulaire samenleving als ambitie. Daarbinnen is de energietransitie een gedeelde opgave, op te pakken vanuit de kansen en op 'Brabantse wijze': "Als Brabant leveren wij onze bijdrage op een Brabantse manier: dat wil zeggen we gaan voor de doelstellingen en met een goed oog voor het benodigde draagvlak. Met een strategie waar Brabant gezonder, mooier en sterker van wordt, geven we invulling aan onze afspraken met het Rijk." Daarbij ziet het provinciebestuur de energietransitie als provinciale kerntaak.

De staande kaders vanuit Omgevingsvisie, Energieagenda 2030 en Bestuursakkoord zijn leidend voor de uitwerking van de afspraken en maatregelen uit het Klimaatakkoord door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Concreet betreft dit onder meer het opstellen en uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Energie en het (mede) op- en vaststellen van de Regionale Energiestrategieën (zie verderop). Waar kaders ontbreken of niet meer passen wordt een voorstel richting Provinciale Staten gedaan.

Besluitvormingsproces

Op 21 december 2018 heeft de voorzitter van het Klimaatberaad het Ontwerp van het Klimaatakkoord aan het kabinet aangeboden, op 28 juni 2019 heeft het kabinet het Voorstel voor een Klimaatakkoord (hierna: Klimaatakkoord) en haar appreciatie (bijgevoegd) aan de Tweede Kamer aangeboden. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en Centraal Planbureau (CPB) hebben het ontwerp van het Klimaatakkoord doorgerekend³. Het IPO-bestuur heeft op 17 september 2019 een appreciatie gegeven van het Klimaatakkoord (bijgevoegd) en de colleges van GS gevraagd het IPO-bestuur te machtigen om het Klimaatakkoord te ondertekenen.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben 24 september 2019 besloten het IPO-bestuur te machtigen, onder voorbehoud van instemming door Provinciale Staten met de integrale set van afspraken uit het Klimaatakkoord die de bevoegdheden van provincies raken. Een vergelijkbare voordracht ligt in de andere provincies voor. Op 21 november 2019 wordt de stand

³ Doorrekening PBL: <https://www.pbl.nl/publicaties/effecten-ontwerp-klimaatakkoord>; Doorrekening CPB: <https://www.cpb.nl/doorrekening-ontwerp-klimaatakkoord-en-kabinetsvarianten>; Aanbiedingsbrief kabinet: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/03/13/kamerbrief-met-eerste-reactie-kabinet-op-de-doorrekening-van-het-ontwerp-klimaatakkoord>

van zaken in het IPO Bestuur opgemaakt en zal bij volstreekte meerderheid (6 + 1) besloten worden of het IPO het Klimaatakkoord ondertekent. Bij instemming van een volstreekte meerderheid zal de voorzitter tekenen namens de provincies die met het akkoord hebben ingestemd.

Doel Klimaatakkoord in relatie tot provinciaal beleid

Het Klimaatakkoord richt zich op de in de Klimaatwet opgenomen doelen voor 2030, met een doorkijk naar 2050, en stelt de uitvoeringskaders en maatregelen op hoofdlijnen vast. Het Klimaatakkoord vormt daarmee de basis voor het in de Klimaatwet vereiste Klimaatplan dat eind 2019 door het kabinet zal worden opgesteld. De Klimaatwet is een kaderwet die veel ruimte geeft voor uitwerking via afspraken in o.a. het Klimaatakkoord. Gezien het decentrale karakter van een groot deel van de uitvoering biedt het Klimaatakkoord ruimte voor regionaal maatwerk via een bottom-up proces, waarbij de decentrale overheden in de regio de vrijheid krijgen om zelf invulling aan de uitvoering te geven.

Door ondertekening van het Klimaatakkoord spreekt de provincie Noord-Brabant uit zich in te spannen om de afspraken uit te voeren en daarmee de afgesproken doelstellingen en maatregelen binnen de in het Klimaatakkoord opgenomen uitvoeringskaders te realiseren. In lijn met de beleidsvelden waar provincies verantwoordelijkheid voor dragen zal de uitwerking de komende tijd in de provincie Noord-Brabant verder vorm krijgen.

Deze verdere invulling van regionaal beleid van en voor Noord-Brabant zal opgepakt worden via de verschillende portefeuilles en programmalijnen. Waar uitwerking plaatsvindt binnen reeds bestaande provinciale kaders, zoals bijvoorbeeld de Brabantse Omgevingsvisie of de Energieagenda 2030, is dit een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Uiteraard zullen Provinciale Staten hier wel over geïnformeerd worden. Belangrijk om hier te benadrukken is dat Provinciale Staten over alle uitwerkingen om beslissingen zullen worden gevraagd voor zover nog geen kaders zijn meegegeven of waar de staande kaders om aanpassing vragen.

2. Ontwerpbesluit (zie Ontwerpbesluit 56/19 B)

Overwegende dat:

1. Het Klimaatakkoord aansluit bij de beleidsvelden waar provincies verantwoordelijkheid voor dragen, in het bijzonder energie, ruimte, natuur, landbouw, mobiliteit en regionale economie.
2. De provincies vanuit deze beleidsvelden een kabinetsaanbod hebben gedaan en een IBP hebben afgesloten.
3. De provincie Noord-Brabant de klimaatopgave – en de energietransitie als onderdeel daarvan – als urgente maatschappelijke opgave adresseert, onder meer in:
 - het Bestuursakkoord 2019-2023: 'Kiezen voor kwaliteit';
 - de Omgevingsvisie: De kwaliteit van Brabant - Visie op de Brabantse leefomgeving;
 - en de Energieagenda 2019-2030.
4. De gezamenlijke provincies deel hebben genomen aan de Klimaatakkoord onderhandelingen aan de vijf sectortafels en het overkoepelende Klimaatberaad, waarbij de provinciale inzet gebaseerd was op de principes uitvoerbaarheid, haalbaarheid en betaalbaarheid.
5. Het Klimaatakkoord de doelen, uitvoeringskaders en maatregelen op hoofdlijnen formuleert, zoals de RES-en, regionale mobiliteitsprogramma's, veenweideprogramma's, en invulling van de uitvoeringskaders verdere uitwerking vraagt in regionaal beleid.

6. Het IPO als deelnemer aan de onderhandelingen is gevraagd om het voorliggende Klimaatakkoord met een positief advies aan haar achterban voor te leggen en formeel te bevestigen dat de gezamenlijke provincies:
 - de urgentie van het klimaatprobleem onderkennen en bereid zijn deze urgentie uit te dragen
 - zich samen zullen inzetten voor het centrale doel van het Klimaatakkoord: 49% reductie van broeikasgassen in 2030, ten opzichte van 1990;
 - zich committeren aan de uitvoering van afspraken waarbij de provincies direct betrokken zijn.

Besluiten Provinciale Staten van Noord-Brabant:

1. In te stemmen met de integrale set van afspraken uit het Klimaatakkoord die de bevoegdheden van de provincie Noord-Brabant raken, voor zover deze afspraken (bijgevoegd in bijlage 4) betrekking hebben op de opgaven in Noord-Brabant.

3. Kern van de provinciale afspraken

In onderstaande tekst is kort per onderhandelingstafel en specifiek voor het hoofdstuk RES de kern van de afspraken weergegeven die de bevoegdheden van provincies raken.

Regionale energiestrategieën (RES-en)

- De transitie naar duurzame elektriciteitsproductie en de transitie in de gebouwde omgeving wordt in de RES opgepakt. Dit gebeurt in een regionaal bottom-up proces van de decentrale overheden, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners. De opgave is techniekneutraal en op basis van regionaal maatwerk.
- Deze bottom-up transitie wordt vormgegeven in de RES-en. De RES-en geven vorm aan zowel proces als inhoud, om tot zoveel mogelijk maatschappelijke acceptatie te komen.
- Om draagvlak te vergroten is participatie van belang en is het de ambitie om 50 procent van nieuwe hernieuwbare productie op land in eigendom te laten komen van de lokale omgeving.
- Provincies nemen via het IPO deel aan het Nationaal Programma RES (NP RES).
- De provincies zullen gezamenlijk en in overleg met andere overheden werken aan het behalen van de nationale opgave. Ook wordt voorzien in een methodiek waarin afspraken en uitgangspunten worden geformuleerd die leiden tot een billijke verdeling van de nationale opgave over de regio's. Deze systematiek dient als risicoparagraaf indien de RES-en van onderop gezamenlijk niet optellen tot een grootschalige opwek op land van 35TWh.

Elektriciteit

- De Elektriciteitssector moet 20,2 Mton CO2 besparen in 2030.
- Via de RES-en zal de opgave grootschalige hernieuwbare elektriciteit op land ingevuld worden.
- Afspraak is dat er in 2030 techniekneutraal (via zon of wind) 35TWh grootschalige opwek op land (inclusief binnenwateren) is gerealiseerd. Deze 35TWh is inclusief bestaande opwek en afspraken (zon/wind), waaronder de afspraak van 6000MW wind op land in 2020. De provincies zijn verantwoordelijk voor de ruimtelijke reservering om deze 35TWh op te kunnen wekken. Daarnaast wordt 49TWh wind op zee gerealiseerd, het Rijk is hiervoor verantwoordelijk.
- Ruimtelijke maatregelen zullen voor een groot deel van de regio's medio 2021 zijn afgerond, uiterlijk 1 januari 2025 zullen alle benodigde vergunningen zijn afgegeven.

- Bij een verhoging van de elektriciteitsvraag moet eerst een gesprek plaatsvinden tussen partijen waaronder provincies waarbij eerst naar extra elektriciteitsopwekking door middel van wind op zee en kleinschalig zon op dak wordt gekeken.

Gebouwde omgeving

- De gebouwde omgeving moet 3,4 Mton CO2 besparen in 2030. Hiervoor moeten in 2030 ongeveer 1,5 miljoen woningen verduurzaamd zijn en moet de CO2-uitstoot in de bestaande utiliteitsbouw in 2030 met 1 Mton extra worden teruggebracht.
- De opgave voor de gebouwde omgeving wordt via de RES-en opgepakt.
- IPO, Rijksoverheid, VNG en Aedes gaan samen met belanghebbende partijen, zoals Vereniging Eigen Huis, EnergieSamen en Woonbond, uitwerken hoe de positie van eigenaars, gebruikers en/of bewoners in het kader van de wijkgerichte aanpak wordt geborgd.
- Gemeenten krijgen de regie bij de wijkgerichte aanpak. Deze rol is nieuw voor gemeenten en dit vraagt om nieuwe kennis, expertise en competenties. Daarom is binnen het interbestuurlijke programma aardgasvrije wijken (PAW) afgesproken dat een kennis- en leerprogramma (KLP) wordt opgezet. Onder trekkerschap van de VNG wordt in samenspraak met de betrokken overheden in het programma (IPO, BZK, EZK en UvW), een plan voor de invulling van het KLP ontwikkeld.
- Het Klimaatakkoord spreekt zich nog niet uit over de marktordening van warmtenetten. Hierover verschijnt op korte termijn een Kamerbrief Marktordening.

Industrie

- De industriesector moet 14,3 Mton CO2 besparen.
- Dit moet in hoofdzaak (80%) worden bereikt met een generieke CO2-heffing die geldt voor de Emissions Trading System (ETS) bedrijven, afvalverbrandingsinstallaties (AVI's) en Chemelot (vanwege lachgas). Daarbij is een carbon capture and storage (CCS) plafond van 7,2 Mton.
- De verantwoordelijkheid voor de heffingen ligt bij het Rijk. Voor de overige bedrijven komt er een wettelijke verplichting in de Omgevingswet. De decentrale overheden zijn bevoegd gezag.
- Voor alle bedrijven, inclusief de bedrijven die onder de heffing vallen, geldt een verplichting tot het treffen van maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar.
- Voor de top van onrendabele maatregelen wordt binnen de Stimulering Duurzame Energieproductie++ (SDE++) tot maximaal € 550 miljoen per jaar (in 2030) beschikbaar gesteld.
- De inrichting van het stelsel wordt als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en decentrale overheden benoemd.
- Er volgt een integrale uitwerking van de benodigde infrastructuur (warmte, energie, CO2, waterstof). Daarbij wordt ook specifiek aandacht gevraagd voor de aansluiting van de industrie bij de RES-sen wat betreft de inzet en benutting van (rest)warmte en hernieuwbare energie.

Mobiliteit

- Voor mobiliteit zijn er een viertal afspraken:
 - o De Rijksoverheid vormt het Infrastructuurfonds om naar een mobiliteitsfonds.
 - o Overheden maken tempo met regionale mobiliteitsplannen en een daarmee samenhangend nationaal mobiliteitsplan: Het provinciaal handelingsperspectief is opgenomen in de afspraak tot Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's) te komen. RMP's zijn maatwerk per regio/provincie en hanteren een integrale benadering van het mobiliteitssysteem in de regio, ten bate van bereikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en gezondheid. Onder RMP-paraplu vallen meerdere

- nader uit te werken procesafspraken (waaronder versteviging Bestuursakkoord Zero-Emissie bussen).
 - o Een onderzoek naar een andere bekostigingssystematiek.
 - o Kennis en innovatie voor een duurzaam mobiliteitssysteem.
- Bij het bovenstaande zijn de belangrijkste afspraken waarbij provincies een ondersteunende rol spelen: stimuleren elektrisch rijden, inzet alternatieve brandstoffen, zero-emissie zones in stedelijk gebied en stimuleren van zuinige banden. In aanvulling op de middelen die in het regeerakkoord zijn gereserveerd voor de fiets wordt nogmaals 75 miljoen euro uitgetrokken voor de cofinanciering van investeringen in fietsenstallingen bij OV-knooppunten.

Landbouw en landgebruik

- De sector landbouw en landgebruik heeft de ambitie 6 Mton CO₂eq-uitstoot te besparen in 2030. Hierbij wordt de voorkeur gegeven aan maatregelen die bijdragen aan een bredere verduurzamingsslag in landbouw en landgebruik.
- De provincies hebben met name een regierol bij landgebruik, waar gekozen wordt voor een gebiedsgerichte aanpak voor veenweiden en bos en natuur. Daarnaast zorgen zij voor stimulering en ondersteuning van de transitie bij verschillende landbouwsectoren (o.a. met regelgeving en ondersteunend beleid). Ook de maatregelen gericht op veehouderij nabij Natura2000-gebieden sluiten aan op de provinciale kerntaken.
- De ambitie van de landbouw wordt vooral ingevuld door de inzet van bestaande programma's en instrumenten (zoals de warme sanering veehouderij, Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), provinciaal landbouwbeleid), aanvullende rijksregelingen en door intensivering van technische maatregelen en innovatie door de sector (zoals rantsoenaanpassingen, mestopslag- en stalaanpassingen, verduurzaming glastuinbouw). Provincies ondersteunen dit proces.
- Het Rijk zet tot 2030 €970 miljoen extra in voor de realisatie van deze ambities. Hiervan is €276 miljoen bestemd voor veenweiden, €51 miljoen voor bomen, bos en natuur en €100 miljoen voor maatregelen rondom Natura2000-gebieden.

Governance

Het Klimaatakkoord is een maatschappelijk akkoord. Tegelijkertijd vormt het Klimaatakkoord (een groot deel van) de invulling van het eerste Klimaatplan onder de Klimaatwet, waarin het Rijk het klimaatbeleid voor de periode van tien jaar in hoofdlijnen zal vastleggen. Krachtens de Klimaatwet ligt het primaat voor het Klimaatplan bij de politiek. Het is aan kabinet en Tweede Kamer om te besluiten over het te voeren beleid en de daarmee verbonden lasten en lusten. In provincies is het aan de colleges van GS en de Provinciale Staten om te besluiten over het beleid waarmee invulling wordt gegeven aan de doelen.

Een dubbele verankering, politiek én maatschappelijk, is noodzakelijk om de doelen in de praktijk te realiseren. Hiertoe worden sectorale uitvoeringsoverleggen ingericht. Dit gebeurt onder regie van de betrokken vakministers, die vanuit hun sectorale verantwoordelijkheid, en met betrokken partijen, het uitvoeringsoverleg organiseren dat nodig is om afspraken tot uitvoer te brengen. Daarbij wordt zowel voortgebouwd op staande structuren als gewerkt in de nieuwe coalities die in de gesprekken over het Klimaatakkoord zijn ontstaan. De minister van EZK draagt een coördinerende verantwoordelijkheid en bewaakt de algehele samenhang die met het Klimaatakkoord is beoogd, onder andere ten aanzien van de daarin benoemde dwarsdoorsnijdende thema's.

Afstemming en de agendering van mogelijke zorgen vindt naast de uitvoeringsoverleggen interbestuurlijk plaats in het Bestuurlijk overleg Klimaat. Dit bestuurlijk overleg is gericht op

afstemming en besluitvorming voor die zaken die de overheden aangaan en geeft daarmee mede invulling aan het democratisch proces van de overheden.

Nationaal Programma RES

De uitvoering van de RES wordt ondersteund door het Nationaal Programma RES dat wordt aangestuurd door een Opdrachtgevend Beraad bestaande uit Rijk en de decentrale overheden. Het Nationaal Programma RES wordt bij de uitvoering geadviseerd door een programmaraad, waarin naast de overheid ook andere stakeholders vertegenwoordigd zijn (waaronder netbeheerders en de participatiecoalitie).

Afstemming tussen overheden over de RES-doelen vindt plaats in het Bestuurlijk Overleg. Deze aanpak zal niet gaan dubbel met al bestaande overleggen, zoals bijvoorbeeld het regionale MIRT-overleg bij mobiliteit. Het Nationaal Programma RES zorgt voor vertegenwoordiging in de uitvoeringsoverleggen van in ieder geval Gebouwde Omgeving en Elektriciteit.

4. Maatwerk in de provincie Noord-Brabant

Algemeen

De afspraken in het Klimaatakkoord gaan over de doelen, uitvoeringskaders en maatregelen op hoofdlijnen. De uitvoering hiervan behoeft uitwerking per provincie. Komende maanden benutten we om scherpere te krijgen in de manier waarop de provincie Noord-Brabant hier invulling aan geeft. Uitvoering van de Brabantse acties vindt plaats conform zowel Klimaatakkoord als Brabantse kaders in onder andere Omgevingsvisie en Energieagenda 2019-2030. Waar dit niet mogelijk is, bijvoorbeeld omdat kaders ontbreken of niet meer passen wordt een voorstel richting Provinciale Staten gedaan.

Zo zal de inzet van Noord-Brabant om stapsgewijs te komen tot een circulaire economie en samenleving in brede zin, ook bijdragen aan het terugdringen van energiegebruik en uitstoot van broeikasgassen. Een Statenvoorstel voor een kaderstellende agenda om met maatschappelijke partners te werken aan het slimmer en meer circulair omgaan met grondstoffen zal naar verwachting begin 2020 aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Als vervolg op de kern van de provinciale afspraken (in H3 hiervoor) wordt hieronder per thema (van de onderhandelings/klimaattafels) de stand van zaken voor de provincie Noord-Brabant toegelicht.

Regionale energiestrategieën (RES-en)

- De omschrijving van de Regionale energiestrategie (RES) in het Klimaatakkoord – voor transitie naar duurzame elektriciteitsproductie en de transitie in de gebouwde omgeving – komt op hoofdlijnen overeen met de RES-en zoals die door de Brabantse regio's worden opgesteld. De inhoudelijke verschillen worden hieronder uitgelicht. Daarnaast is er een procedureel verschil: doordat Provinciale Staten de kaders reeds hebben meegegeven in de Brabantse Omgevingsvisie en de Energieagenda 2019-2030, is het op- en vaststellen van de RES-en in Brabant tot een uitvoeringstaak van GS geworden.
- De provincie neemt als regiopartner actief deel aan het RES-proces in de vier Brabantse RES-regio's en investeert daarnaast in het ondersteunen van de regio's en gemeenten op procesontwikkeling, projectleiderschap en inhoud (kennisontwikkeling/deling - onder andere door het inzetten van een warmte-adviseur per RES-regio). Zie voor meer achtergronden de recente [Statenmededeling Voortgang Regionale Energiestrategieën \(RES\)](#).

- Mede omdat de Brabantse regio's al sinds de zomer van 2018 van start zijn, geven de Brabantse RES-en op enkele onderdelen meer invulling en zijn zij specifiek. De RES 1.0 en concept RES hebben binnen Brabant een bredere benadering dan in het Klimaatakkoord geformuleerd is:
 - o Het eindresultaat beschreven in het Klimaatakkoord richt zich op het aanbod van elektriciteit, gas en warmte via opwek zon, wind (duurzame) warmte en duurzame gassen. Brabant richt zich daarnaast op besparing via isolatie en daarmee ook op de vraagkant van elektriciteit, gas en warmte.
 - o Meer dan beschreven in het Klimaatakkoord bij het onderdeel maatschappelijk draagvlak, ambiëren de Brabantse regio's een voorstel dat uitlegbaar, haalbaar en betaalbaar is. Participatie en de manier van samenwerken in het proces om te komen tot gedragen plannen en maatschappelijke draagvlak zijn belangrijk in het RES-proces. De Brabantse regio's willen via de RES niet alleen voorzien in een participatieve ontwikkeling maar ook in een betaalbare ontwikkeling voor alle inwoners van Brabant (zie ook punten toegelicht onder elektriciteit en gebouwde omgeving).

Elektriciteit

- De opgave voor een duurzame elektriciteitsvoorziening richting 2030, wordt in de 4 Brabantse regio's verder uitgewerkt in het kader van de Regionale Energiestrategieën (RES-en): Een samenwerking tussen overheden, netbeheerders en maatschappelijke en burgerorganisaties. Als provincie zijn wij partner binnen deze 4 RES-en en ondersteunen wij het proces om tot een zo breed mogelijk gedragen keuze voor gebieden voor wind en zon te komen. De provinciale Omgevingsvisie en de Verordening ruimte (binnenkort interim Omgevingsverordening) vormen hiervoor ons kader.
- Belangrijk voor de provincie is de betrokkenheid van de Brabander bij de energieopgave. Deze moet niet alleen met de lasten te maken krijgen, maar ook kunnen profiteren van de lusten. Rendement uit energieprojecten willen we inzetten om de Brabander mee te laten doen met de energietransitie. Onze kennis en ervaringen uit het project A16 zetten we hiervoor in en gaan wij verder ontwikkelen. Het is daarnaast onze ambitie om via de organisatie van lokale/regionale opwek in combinatie met Energy Service Company (ESCo)-constructies voor iedere Brabander bereikbare financiering voor zon-op-dak of isolatie te creëren.
- De provincie Noord-Brabant zet zich ervoor in dat de windprojecten die een bijdrage moeten leveren aan de doelstelling voor wind op land in 2020, worden uitgevoerd. Deze complexe grootschalige projecten vormen een belangrijk onderdeel van de afspraken die landelijk in het Klimaatakkoord met betrekking tot elektriciteit zijn afgesproken (de hiervoor al genoemde 35 TWh in 2030). Nota bene: Zon op dak telt niet mee in het totaal (voor Nederland) te bereiken aantal van 35 TWh. Pas als nationaal meer dan 7 TWh aan zonne-energie wordt opgewekt verandert dit.
- Als aandeelhouder van Enexis is de inzet van de provincie om versterking en uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk plaats te laten vinden tegen de laagste maatschappelijke kosten. Daarbij zetten we ook in op de toepassing van innovatieve technieken die de belasting van het netwerk beter reguleren (smart-grid systemen, opslag, vraag en aanbod binnen een gebied op elkaar afstemmen enzovoorts). Zeker daar waar versterking en uitbreiding van het netwerk pas op langere termijn plaats kan vinden. Hierdoor willen we ervoor zorgen dat elk gebied binnen Brabant zijn bijdrage kan leveren aan de energietransitie.

Gebouwde omgeving

- Net als de opgave voor elektriciteit loopt de aanpak voor de gebouwde omgeving via het RES-proces. In het Klimaatakkoord is de opgave voor de gebouwde omgeving vooral gericht op gemeenten. Die focus geeft de provincie ruimte om een eigen invulling te geven aan haar rol ten aanzien van deze opgave.

- Brabant geeft, zoals geformuleerd in de Energieagenda 2019-2030, invulling aan deze rol vanuit een faciliterende en stimulerende houding. Naast stimulering vanuit de energietransitie staan de kaders van de Brabantse Omgevingsvisie, die werken door via de [Brabantse Agenda Wonen](#), de aanpak van werklocaties en ontwikkelingen in het kader van de hoofdpogave 'Slimme netwerkstad'.
- De grootste uitdaging van de transformatie naar het aardgasvrij maken van wijken is volgens het Klimaatakkoord geen technische, financiële en bestuurlijke opgave, maar een sociale opgave. Brabant ziet de grootte van deze sociale opgave, maar ziet ook nog steeds de behoefte aan technische, financiële en bestuurlijke ondersteuning. Daarom wordt onder andere ingezet op een sterke informatievoorziening (door faciliteren van kennis en informatie) en op ondersteuning bij de opschaling/uitrol van succesvolle aanpakken (bijvoorbeeld financieel).
- Zo ondersteunen we bijvoorbeeld gemeenten bij het opstellen van de gemeentelijke warmteplannen. Concreet door het (laten) opstellen van het warmtebronnenregister met informatie over o.a. de locatie, aard, duurzaamheid en capaciteit van de warmtebronnen in Brabant. Daarnaast heeft de provincie een expertiseteam aangesteld. Dit team helpt gemeenten met vragen over bijvoorbeeld aardgasvrije wijken en regionale energiestrategieën.

Industrie

- De provincie Noord-Brabant hecht veel belang aan de maatregelen die in het Klimaatakkoord beschreven zijn bij de opgave industrie. Zo zijn de maatregelen gericht op het creëren van een stevige regionale clusteraanpak voor Brabant van belang, aangezien Moerdijk één van de vijf industrieclusters vormt. De provincie is mede-eigenaar van het Havenschap en zodoende hierbij ook direct betrokken.
- Een andere maatregel waaraan Brabant veel belang hecht is de integrale uitwerking van de benodigde energie-infrastructuur voor industrie. De provincie ondersteunt de verkenning die hiervoor nodig is en stimuleert ook de verbinding met de maatregelen vanuit de RES. Een van de manieren waarop we dat doen is door restwarmte uit industrie op te (laten) nemen in het Brabantse warmtebronnenregister.
- De inzet van Brabant bij de opgave industrie omvat ook het toezicht op de uitvoering van de wettelijk verplichte maatregelen voor energie (en in de toekomst ook CO₂-emissie). Hier gaat het om de ca. 400 bedrijven waarvoor het bevoegd gezag bij de provincie Noord-Brabant ligt. De provincie heeft haar inzet hierop - via de omgevingsdiensten - de afgelopen 3 jaar versterkt en blijft dit ook doen.
- Daarnaast adviseert de provincie gemeenten het toezicht op energiebesparing te intensiveren. Energiebesparing bij bedrijven is namelijk een zeer kosteneffectieve manier van besparen en daarmee wordt bovendien ook de opgave voor duurzame opwek minder groot.
- Verder zet Brabant haar aanjagend, ondersteunend en verbindend vermogen in om Brabantse bedrijven te helpen bij innovatie. Dit gebeurt bijvoorbeeld via de ondersteuning van Brabantse bedrijven bij het verkrijgen van budgetten via de Meerjarige Missie gedreven Innovatie Programma's.

Mobiliteit

- Vanuit mobiliteit en infrastructuur is al gestart met uitwerking van het Klimaatakkoord en met de voorbereiding van het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). Brabant loopt daarin, samen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de partners vanuit BrabantStad, voorop met voorbereidingen. Hiervoor wordt aangesloten op het lopende proces om te komen tot een werkagenda Slimme en Duurzame Mobiliteit als uitwerking van de Stedelijke Agenda BrabantStad. Brabant maakt hiermee dus gebruik van bestaande structuren.
- Als provincie geven we daarnaast vanuit onze wegbeheerdersrol uitwerking aan ambities van het Klimaatakkoord, door in te zetten op het verduurzamen van ons provinciaal wegennet. De ambities

hiervoor⁴ liggen vast in de door PS vastgestelde beleidsnota Kwaliteit Onderhoud Provinciale Infrastructuur (KOPI). Deze beleidsnota omvat de kaders voor aanleg, reconstructie en onderhoud van onze infrastructuur.

- In aanvulling hierop hebben we het initiatief genomen om te komen tot een versnelling van de verduurzaming van de weginfrastructuur in Brabant door het ontwikkelen van een programma Infrastructuur – Duurzaam - Samen (INDUSA) van de gezamenlijke wegbeheerders (Rijkswaterstaat, provincie Noord-Brabant en de Brabantse gemeenten) en de markt (Bouwend Nederland). Eind 2019 worden hierover concrete afspraken gemaakt en wordt met voornoemde partijen een samenwerkingsconvenant en een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma vastgesteld.
- Brabant heeft een sterke focus op E-mobiliteit en heeft hiervoor ambitieuze beleidsdoelstellingen, mede vanuit de kansen voor de regionale economie. Op de voor Brabant interessante nichemarkten biedt het Klimaatakkoord binnen het thema E-mobiliteit minder concrete aanknopingspunten. Deze vrijheid biedt ruimte voor eigen initiatief van de provincie Noord-Brabant. Net als binnen het openbaar vervoer probeert Brabant met Brabantse partners in de voorhoede te komen op het gebied van elektrisch vervoer, zowel op het gebied van voertuigontwikkeling als op het gebied van het realiseren van laadinfrastructuur.

Landbouw en landgebruik

- De (provinciale) klimaatopgave voor landbouw en landgebruik is veel breder dan de bespaaropgave met betrekking tot energiegebruik. De diverse sectorale opgaven worden versterkt door de klimaatopgaven en omgekeerd. Essentieel is het op orde krijgen van de bodem en watersysteem voor een robuust en klimaatbestendig landelijk (en stedelijk) gebied.
- Inhoudelijk sluiten de in het Klimaatakkoord gestelde doelen aan bij de ambities zoals beschreven in Bestuursakkoord 2019-2023 en onze Omgevingsvisie. De doelen zijn verankerd in de programma's: Verbindend Water, Uitnodigend Groen, Landbouw & Voedsel, Energie en Wonen en Leefomgeving.
- De uitvoering vereist veelal gebiedsgericht maatwerk. Sectorale opgaven komen hier samen en kunnen elkaar dan versterken, ook als het gaat om de benutting van instrumenten. De van Rijksweg beschikbare middelen⁵ kunnen dan ook ondersteuning bieden aan de realisatie van de doelen in het bestuursakkoord. Belangen kunnen elkaar echter ook in de weg zitten waardoor we keuzes moeten maken en ons soms moeten bezinnen op rollen en verantwoordelijkheden.
- In het kader van de Brabantse omgevingsvisie bevordert de provincie dat bij de planning en realisatie van ruimtelijke ontwikkelingen als nieuwe wijken een klimaatSlimme inrichting wordt gerealiseerd. De aanleg van bos en bomen, maar ook andere klimaatadaptieve maatregelen zoals waterberging, -infiltratie en groene daken dragen hieraan bij. De insteek dat nieuwe ontwikkelingen 'klimaatSlim' zijn wil zeggen dat klimaatmitigatie en klimaatadaptatie hand in hand gaan met elkaar en met een prettige, gezonde en veilige leefomgeving.
- Speciale aandacht gaat uit naar het creëren van klimaatrobuuste beeklandschappen, waarin opgaven voor landbouw en natuur sterk zijn verweven in de vorm van keuzes over bodem, waterhuishouding en landgebruik. Hierbij geldt dat er meer CO₂ kan worden vastgehouden, bijvoorbeeld in beekbegeleidende bossen.

⁴ Deze ambitie is het borgen van een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid op en rondom onze provinciale wegen en om gelijktijdig een bijdrage te leveren aan doelstellingen op het gebied van klimaat, leefbaarheid en duurzaamheid. Op deze manier geven wij invulling aan onze wettelijke taak, namelijk de zorgplicht voor onze infrastructuur en leveren we een bijdrage aan de klimaatdoelstellingen op gebied van circulariteit, klimaatadaptatie en CO₂-reductie.

⁵ De eerder genoemde €970 miljoen, die bestaat uit €252M voor veehouderij (o.a. emissiearme stallen, warme sanering varkenshouderij) en mest, €100M voor maatregelen rondom Natura2000-gebieden, €276M voor veenweiden, €28M voor bodem en vollegrondsgroenteteelt, €51M voor bomen, bos en natuur, €250M voor glastuinbouw en €13M voor maatregelen tegen voedselverspilling.

- Door het omzetten van naaldbossen naar loofbossen neemt de CO₂-vastlegging met een factor 2 toe. Loofbossen zijn ook meer klimaatproof en verbruiken bovendien minder grondwater, waardoor het tevens een anti-verdrogingsmaatregel is. In de concept-Bosnota wordt gedacht aan een bosomvorming ter grootte van zo'n 50.000 ha.
- Het creëren van nieuw bos heeft hetzelfde effect. In het bestuursakkoord is al 13.000 ha nieuw bos aangekondigd, te beginnen met 2.500 ha in de periode tot 2023.
- Voor Landbouw & Voedsel zal een nieuw beleidskader worden opgesteld, dat in 2020 aan Provinciale Staten wordt voorgelegd. Uitwerking van de maatregelen uit het Klimaatakkoord zal een plek krijgen in dit nieuwe beleidskader en de bijbehorende uitvoeringsagenda.
- Een duurzaam (landbouw)bodemgebruik kan onder meer door een hoger organisch stofgehalte aanzienlijk meer CO₂ vastleggen. Dit werkt vervolgens weer positief door op het vermogen van de bodem om water vast te houden en de landbouwproductie veilig te stellen.
- De toepassing van de aangescherpte emissie-eisen voor ammoniak voor stalsystemen leiden tot een beperkte reductie van broeikasgassen. Dit effect kan op langere termijn worden versterkt door het gebruik van innovatieve stalsystemen en het direct afvoeren en vergisten van mest. De warme sanering van de varkenshouderij zal onder meer leiden tot een kleinere veestapel waardoor de emissie van broeikasgassen verder afneemt.

Governance

Noord-Brabant ondersteunt de dubbele verankering van het Klimaatakkoord (naast politiek ook maatschappelijk). Dit doen wij door in de uitwerking langs de diverse programmalijnen 'quadruple helix' samen te werken met overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. In Brabant zal zoveel mogelijk gewerkt worden op basis van bestaande governance en plannen.

Zoals voor elk beleid geldt, zijn governance en (mede)financiering bepalend voor wat kan worden bereikt 'voor en door' Brabant. Zeker wanneer de (weg naar) uitvoering lastige keuzes bevat, zoals in geval van dit Klimaatakkoord. Noord-Brabant zal zich, ook via het IPO, bij de uitwerking van het Klimaatakkoord in interbestuurlijk overleg blijvend inzetten om de randvoorwaarden voor de regionale uitwerking en realisatie te creëren en verder aan te scherpen. Dit geldt onder meer voor wetgeving, voor voldoende investeringsmiddelen voor de opgaven in de regio en voor de versnelde uitbreiding van de netcapaciteit zodat deze op orde blijft tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

5. Consequenties

5a. Juridische consequenties

In de Klimaatwet is als streefdoel voor 2030 een reductie van 49% van de nationale broeikasgasuitstoot ten opzichte van 1990 opgenomen. Verder is in de Klimaatwet vastgelegd dat het Rijk een Klimaatplan moet opstellen in 2019 met daarin de hoofdlijnen van het klimaatbeleid voor de komende tien jaar. De Klimaatwetcyclus sluit aan op de Europese verantwoordingscyclus. Indiening van het Klimaatplan is gelijkgeschakeld met de indiening van het integraal nationaal energie- en klimaatplan (INEK). Europa vraagt een tweejaarlijkse rapportage over de voortgang. Deze rapportage wordt gestroomlijnd met de Klimaatnota.

Rol van de Raad van State bij de Klimaatwet

De Afdeling Advisering van de Raad van State heeft krachtens de Klimaatwet een formele rol bij het klimaatplan en de klimaatnota. De Afdeling advisering van de Raad van State wordt over beide stukken gehoord, geeft advies over het Klimaatplan, en daarna jaarlijks een beschouwing over de Klimaatnota.

Relatie Klimaatplan en Klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord zal voor een groot deel de invulling van het Klimaatplan vormen, naast de in het Regeerakkoord afgesproken maatregelen. In het Klimaatakkoord zijn samenwerkingsafspraken vastgelegd die ertoe moeten leiden dat het streefdoel uit de Klimaatwet wordt gehaald. Het Klimaatakkoord bevat geen keiharde, juridisch afdwingbare resultaatverplichtingen. Het gaat wel om bindende (samenwerkings)afspraken. Partijen kunnen elkaar aanspreken op de inspanningen die zij verrichten.

Relatie Klimaatakkoord en bevoegdheden provincies

Met het ondertekenen van het Klimaatakkoord committeren partijen zich bestuurlijk aan de doelstellingen, de uitvoeringskaders en de afspraken die daarin zijn opgenomen. Als achterblijvende inspanningen de oorzaak zijn van vertraging in de uitvoering van de afspraken, zullen partijen elkaar daarop aanspreken. In het uiterste geval zal de wetgever voorstellen ontwikkelen om de klimaatdoelen alsnog te bereiken. Voor provincies betekent dat mogelijk verlies van regie en zeggenschap op die terreinen waar ze nu autonome bevoegdheden hebben. Zoals de beleidsvrijheid in de ruimtelijke ordening in het geval wanneer de provincies er samen met gemeenten niet in slagen de regionale energiestrategieën op te laten tellen tot de afgesproken 35 TWh. In dat geval zal het Rijk de doelen realiseren via haar ruimtelijk instrumentarium. Provincies hebben er dus zelf belang bij om zoveel mogelijk maatregelen te nemen ter uitvoering van het Klimaatakkoord, op de door henzelf gewenste wijze.

Het Klimaatakkoord tornt niet aan de bevoegdheden die de provincies nu hebben. Het biedt een leidraad om aan de slag te gaan met de bevoegdheden die zij reeds hebben. Hoe invulling wordt gegeven aan de afspraken uit het Klimaatakkoord is aan de provincies zelf. Zij zijn binnen de bestaande bevoegdheden vrij in het maken van keuzes ten aanzien van de instrumenten die zij willen inzetten om de doelstellingen uit het Klimaatakkoord te behalen.

5b. Financiële consequenties

Lasten, dekking en bestuurslastenonderzoek

De doelen evenals de daarbij geformuleerde uitvoeringskaders uit het Klimaatakkoord bieden veel ruimte voor maatwerk aan provincies en komen voort uit het door de provincies geformuleerde Kabinetsaanbod waarvoor dekking bestaat binnen de reguliere provinciale middelen.

Het Klimaatakkoord bevat afspraken die verschillende financiële consequenties hebben: procesmiddelen, uitvoeringslasten en investeringsmiddelen.

Procesmiddelen

Aangezien de inzet in het Klimaatakkoord vanuit provincies voortkomt uit het gezamenlijk Kabinetsaanbod zijn deze middelen reeds binnen reguliere begroting gedekt. In het aanbod hebben provincies gevraagd om een Rijksbijdrage die inmiddels via het NP RES is voldaan.

Uitvoeringslasten

Het Klimaatakkoord bevat nieuwe taken en intensivering van bestaande taken van provincies, gemeenten en waterschappen. Om die reden hebben Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen afgesproken op grond van Artikel 2 van de Wet op de Financiële Verhoudingen een bestuurslasten onderzoek uit te laten voeren en de Raad voor Openbaar Bestuur te vragen hierover te adviseren. De gezamenlijke overheden gaan op basis van de uitkomsten in gesprek over de dekking. De adviesaanvraag aan de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) wordt in gezamenlijk overleg opgesteld. De uitkomsten zullen gefaseerd worden opgeleverd. Uiterlijk in 2021 voorafgaand aan de nieuwe Kabinetsperiode wordt het advies opgeleverd.

Investeringsmiddelen

Provincies zijn op grond van het Klimaatakkoord niet verantwoordelijk voor de dekking van de investeringen. Het Rijk investeert in de uitvoering van de regionale strategieën via de Klimaatenvolp, SDE++, het GLB, Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) en Mobiliteitsfonds etc.).

De financiële consequenties van het Klimaatakkoord zijn voor het overgrote deel ook de financiële consequenties van onze eigen ambities voor een toekomstbestendig Brabant (in onder meer Omgevingsvisie, Energieagenda en Bestuursakkoord). Ze worden verwerkt in de provinciale begrotingen voor 2020 en verder. In dit dossier wordt hierover geen beslissing gevraagd. De begrotingsbehandeling in Provinciale Staten van Noord-Brabant voorzien op 8 november 2019 is het eerste moment om – bijvoorbeeld door verschuiving van prioriteiten – over de toedeling van het provinciale budget te beslissen.

Rijksmaatregelen met consequenties voor inkomsten provincies

De provincie is voor een belangrijk deel van haar inkomsten afhankelijk van de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting. Opcenten zijn afhankelijk van het gewicht, soort en aantal voertuigen. Elektrische voertuigen (EV's) zijn wettelijk op grond van Autobrief II in de periode 2016 – 2020 vrijgesteld voor Motorrijtuigenbelasting (MRB) en daarmee voor de opcenten. Omdat de groei van het totale wagenpark in omvang en gewicht in de periode 2016-2019 groter was dan de derving op grond van de vrijstelling van EV in diezelfde periode namen de inkomsten van provincies ondanks de vrijstelling toe.

In het Klimaatakkoord wordt de vrijstelling verlengd tot en met 2024. Vanaf 2024 geldt op grond van het Klimaatakkoord een korting op het MRB-tarief voor elektrische voertuigen (aflopend van 75% in 2025 en vanaf 2026 naar 0% in 2030⁶). Deze afspraken hebben invloed op de provinciale inkomsten uit opcenten, hoewel de omvang van de gevolgen nog afhankelijk is van de ontwikkeling van het wagenpark.

De jaarlijkse inkomsten uit opcenten bedragen voor [Noord-Brabant zo'n 257 mln. euro volgens de raming in de meerjarenbegroting \(Financieel Voorjaarsbericht 2019\)](#). Voor alle provincies samen bedraagt dit ongeveer 1,6 miljard euro (2018).

Provincie	Raming Opcenten 2019 (CBS) (in € miljoenen)
Groningen	56
Friesland	56
Drenthe	57
Overijssel	109
Gelderland	219
Flevoland	74
Utrecht	122
Noord- Holland	204
Zuid-Holland	339
Zeeland	44

⁶ Naar verwachting zal vanaf 2024 een ander fiscaal stelsel voor mobiliteit gelden.

Noord-Brabant	257
Limburg	107
	1.644

De derving van opcenten – al dan niet – als gevolg van het Klimaatakkoord is afhankelijk van de ontwikkeling van het Brabantse wagenpark, zowel in EV's als in fossiel aangedreven voertuigen. De derving als gevolg van de groei in het aantal EV's kan opgevangen worden door groei van de belastingcapaciteit bij toename van het aantal personenauto's met fossiele brandstof. Daarnaast is er in de in de uitwerking van het Bestuursakkoord 2019-2023 voorgesteld de opcenten te verhogen met 2,5% per jaar.

Tweemaal per jaar wordt de ontwikkelingen in de belastingcapaciteit doorgerekend en wordt de raming bijgesteld. De huidige raming van € 257 mln. wordt dan bijgesteld als gevolg van:

- de daadwerkelijke groei van EV's
- evt. groei belastingcapaciteit als gevolg van groei personenauto's met fossiele brandstof
- verhoging opcenten met 2,5% per jaar

Op het moment dat de derving door de daadwerkelijke groei van EV's hoger is dan de groei van de belastingcapaciteit, zal de restantderving ten laste van de vrije begrotingsruimte komen.

Afspraken Rijk en provincies

Zowel het IPO als het Rijk hebben gezamenlijk belang bij een goede monitoring van de ontwikkeling van het elektrisch vervoer de komende jaren. Beiden zitten niet te wachten op overstimulering vanuit de overheid. Het Rijk heeft begrip voor de zorgen over het belastinggebied en de open huishouding van provincies. Om die reden zal het Rijk ervoor instaan dat op termijn hetzelfde of een ander qua effect vergelijkbaar eigen belastinggebied in stand blijft. De open huishouding dient in elk geval voor beide partijen onverkort intact te blijven.

Afspraken Klimaatakkoord:

Net als in het verleden bij Autobrief II zijn elektrische personenauto's tot en met 2024 vrijgesteld van de MRB en daarmee in principe ook van opcenten. Vanaf 2025 betalen EV's conform dit voorstel ook MRB (afhankelijk van mogelijke stelselwijziging). Geconcludeerd is dat IPO en Rijk verschillende definities hanteren wat betreft de gevolgen van het stimuleringspakket van EV's in het Klimaatakkoord. Hieronder worden de verschillen toegelicht:

- *Bij een 0-tarief voor EV's mogen provincies geen MRB heffen. Het IPO stelt dat provincies met elke verkochte elektrische auto inkomsten mislopen als gevolg van het 0-tarief. Deze beperking van de belastinggrondslag van provincies leidt tot minder opbrengsten en heeft daarmee consequenties voor de open huishouding waarvoor de provincies gecompenseerd dienen te worden.*
- *Het Rijk stelt dat – op basis van de huidige inzichten – de groei van de fossiele auto's en het (toenemend) gewicht van de fossiele auto's ervoor zorgt dat de totale jaarlijkse opbrengsten uit opcenten in de periode van 2021-2024 in absolute zin niet substantieel verslechteren ten opzichte van het jaar 2020. Er is enkel sprake van minder meeropbrengsten en daarmee voor het Rijk geen sprake van derving waarvoor provincies gecompenseerd zouden moeten worden.*

Provincies en Rijk hebben gezamenlijk belang bij een goede monitoring van de ontwikkeling van het elektrisch vervoer de komende jaren. Het Rijk staat in voor het instandhouden van hetzelfde of een ander qua effect vergelijkbaar eigen belastinggebied. Met dit belastinggebied dient de open huishouding van provincies onverkort intact te blijven.

Rijk en IPO zijn overeengekomen dat:

- a. Het Rijk en IPO monitoren gezamenlijk in de periode 2021-2024 de effecten op de opcenten als gevolg van de beleidsvoornemens van het Rijk. Het Rijk ontwikkelt samen met het IPO een methodiek voor de monitoring van EV's ("hand aan de kraan"). Voor de berekeningen wordt uitgegaan van de tarieven voor de provinciale opcenten geldend voor 2019.*
- b. In het kader van de monitoring in 2020 zal de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) een zwaarwegend advies uitbrengen – op basis van een artikel 2 onderzoek – over de vraag in hoeverre de beleidsvoornemens van het Rijk gerelateerd aan de provinciale opcenten tot een substantiële wijziging in inkomsten van provincies leiden. Beide varianten van de gehanteerde definities zullen worden meegenomen in de adviesaanvraag van het Rijk. Tevens brengt de ROB de gevolgen voor de taakuitvoering van provincies in beeld.*
- c. Naar aanleiding van de monitoring en het zwaarwegende advies van de ROB zal overleg tussen Rijk en provincies plaatsvinden over de uitkomsten.*

Periode vanaf 2024

Het Rijk is daarnaast gestart met een bouwstenenonderzoek, waarin gekeken wordt naar het gewenste fiscale stelsel voor (o.a.) de mobiliteit voor de periode na 2024. Het Rijk heeft toegezegd dat hierin tevens onderzoek wordt gedaan naar de langetermijneffecten van de grondslagerosie van opcenten, evenals naar alternatieven voor een andere grondslag. Beoogd wordt om de belastingen van de provincies en het Rijk toekomstbestendig te houden via een eigen belastinggebied en een garantie van de openhuishouding. Deze alternatieven zullen tevens in 2020 worden gepresenteerd en gezamenlijk besproken. Het Rijk zal ervoor instaan dat op termijn hetzelfde of een ander qua effect vergelijkbaar eigen belastinggebied in stand blijft. De open huishouding dient in elk geval voor beide partijen onverkort intact te blijven.

In het parallelle traject gericht op de actualisatie van het verdeelmodel van het provinciefonds signaleren provincies en fondsbeheerders ontwikkelingen die op hun relevantie voor de verdeling van het provinciefonds onderzocht dienen te worden. Deze ontwikkelingen blijven niet beperkt tot het provinciefonds en kunnen de financiële verhouding tussen Rijk en provincies in brede zin raken (bijv. de toekomst van het eigen belastinggebied). Conform de afspraken, zullen deze ontwikkelingen in hun samenhang bezien en betrokken worden bij een agenda voor de actualisatie van het verdeelmodel, die door provincies en fondsbeheerders gezamenlijk wordt vastgesteld, uitgevoerd en gemonitord en recht doet aan de onderscheiden verantwoordelijkheden van de betrokken partijen.

6. Vervolg

Nadere invulling uitwerkingskaders

Uitwerking van de in het Klimaatakkoord opgenomen doelstellingen, uitvoeringskaders en maatregelen op hoofdlijnen vindt plaats via een bottom-up proces. RES-en, regionale mobiliteitsprogramma's en veenweideprogramma's, geven hier onder meer invulling aan. De kaders voor deze programma's zijn gesteld in het Klimaatakkoord, maar verdere invulling en uitvoering zal in de regio moeten plaatsvinden.

De volgende ijkmomenten zijn hierbij van belang:

- RES:
 - o Een half jaar na ondertekening, uiterlijk 1 juni 2020: concept RES ('RES 0.5') gereed.
 - o 1 maart 2021: RES ('RES 1.0') gereed, met instemming van GS dan wel Provinciale Staten⁷
 - o Medio 2021: het merendeel van de RES-en is verwerkt in het omgevingsbeleid
 - o 1 januari 2025: de vergunningen voor hernieuwbare energieproductie zijn verleend, met het oog op de SDE++ beschikkingen.

De verdeelsystematiek zal gereed zijn bij oplevering van de 0.5 RES-en. Provincies zijn actief betrokken bij het proces om deze verdeelsystematiek vorm te geven. Tegelijkertijd zullen er verdienmodellen worden ontwikkeld, die gericht zijn op het aantrekkelijk maken van de realisatie van hernieuwbare opwekking en die de kans op het moeten toepassen van een verdeelsystematiek minimaliseren. Knellende wet- en regelgeving zal via het Nationaal Programma RES door de ministeries worden opgepakt.

- De regionale mobiliteitsprogramma's zullen eind oktober/begin november 2019 de plannen van aanpak op hebben geleverd zodat deze in bestuurlijk overleg MIRT kunnen worden besproken.
- De concept-veenweideprogramma moeten eind 2020 opgeleverd worden. In 2019 werken provincies en rijk aan een gezamenlijke bossenstrategie.

Het IPO zal zich bij de uitwerking van het Klimaatakkoord in interbestuurlijk en intermaatschappelijk overleg blijven inzetten om de randvoorwaarden op basis van de regionale uitwerking verder aan te scherpen. Dit geldt voor wetgeving waaronder de marktordening, voldoende investeringsmiddelen die aansluiten bij de opgaven in de regio en de versnelde uitbreiding van de netcapaciteit zodat in heel Nederland tegen vergelijkbare kosten de netcapaciteit op orde blijft.

7. Statenvoorstel en bijlagen

Statenvoorstel Voorstel voor een Klimaatakkoord 56/19 A
Ontwerpbesluit Voorstel voor een Klimaatakkoord 56/19 B

1. *Voorliggende toelichting*
2. Klimaatakkoord
3. Kamerbrief Voorstel voor een Klimaatakkoord
4. Integrale set van afspraken uit het Klimaatakkoord die de bevoegdheden van provincie raken
5. Brief – afspraken tussen gezamenlijke provincies en Rijk
6. IPO-Bestuur Appreciatie Voorstel voor een Klimaatakkoord

⁷ Zoals in hoofdstuk 4 – Maatwerk in de provincie Noord-Brabant – onder 'Regionale energiestrategieën' als is aangegeven is in Noord-Brabant geen vaststellende rol voor PS voorzien aangezien de provinciale kaders reeds zijn meegegeven in de Brabantse Omgevingsvisie en in de Energieagenda 2019-2030.